

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za jeden mesec 1 glđ.40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za jeden mesec 1 glđ.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 153.

V Ljubljani, v torek 7. julija 1896.

Letnik XXIV.

Sodrug.

Nismo se varali. Ko smo videli v sredo, četrtek in petek tekati po mestu tiste dvomljive eksistence, katere vsakokrat ob volitvah kot liberalni agitatorčki prilazejo na dan, vedeli smo precej, da se name-rava zopet jedenkrat popolnoma „uničiti klerikalizem“. Govoriti je imel na shodu, sklicanem od tukajšnjih socializmov, konfuzni nemško-nacionalni socialni demokrat Engelbert Pernerstorfer. S svojim nemško-nacionalnim socializmom, katerega so že za Lassallovega časa Marksisti za vselej pokopali, zavzema Pernerstorfer povse osamljeno, zato pa še nikakor ne vzvišeno stališče, pač pa se temu programu smeji vse, seveda dobrovoljno, kajti mož ni nevaren.

Socialisti rabijo ga radi njegove poljudne zgovornosti, osoljene z dunajskim humorjem, kot potujočega agitatorja. Tako se je zgodilo, da so ga v petek prišli poslušati socialisti, ker je socialist, vsa nemško-nacionalna garda, ker je nemški nacionalalec, naši liberalci pa, ker tudi on goji njihov šport — „uničevanje klerikalizma“. Raznovrstni „sodrug“ torej!

Navzlic vsemu temu in dasi je bila liberalna agitacija intenzivna in je število poslušalcev mncžila tudi četa onih, kateri se ne brigajo niti za ta niti oni program, ali pa ga ne razumejo, temveč se le ravnaajo po geslu:

„Giebt's wo a Hetz,
Dort bin ich stets“.

in dasi so se udeležile shoda liberalne korifeje, katerih vsaka šteje najmanj za deset navadnih smrtnikov, ni bila udeležba tako velikanska, kot bi to radi imeli liberalci in kot to trobi v svet njihovo glasilo.

Vsakemu, ki je bil na sumu, da je krščanski socialist, zabranil se je, kakor smo že poročali, siloma vstop. „Narodov“ poročevalec imenuje v svo-

jem poročilu o tej priliki krščansko-socialne delavce ljudi, pred katerimi nehoté zapneš suknjo. Nečemo dostojno označiti tega napada ter prepuščamo sodbo o njem vsem poštenim ljudem brez razlike političnega prepričanja.

Tak je bil ta „ljudski“ shod. Vspeha ni imel in iz „Narodovega“ poročila se vidi, da je bila liberalna gospoda, ko je šla gledat, kako se bo zvi-jal prokleti ta klerikalizem na tezalnici in kako bo ječal, povse presenečena, kajti Engelbert Pernerstorfer se ji je vse premalo pečal s to točko. Seve, lepo bi bilo to, in zato so prišli. Da se poslužimo izvirnega sloga znanega našega romancierja: In vzdignil se je Ivan, voditelj „Slovenskega Naroda“ — seve papirnatega — ter nameril svoj korak proti Virantu. Tam so bili zbrani socialisti in nemški nacionalci, pa kaj za to, saj so nameravali uničiti tistega večera klerikalizem. Tu sem je torej korakal Ivan tistega večera. In prišlo je tudi nekaj klerikalcev, da bi na ljudskem shodu poslušali modrost in učenost Dunajčana Engelberta. Silno se je tedaj raztogotil Ivan. „Kaj počnemo z njimi?“ vprašalo se je. „Vn z njimi,“ odgovoril je Ivan in po obrazu razširil se mu je žar milobe. In kipeče je vzdihnil: „Kako dobro je, da nisem tak kot oni klerikalci in papisti.“ In spregovorivši je zavihtel svojo smodko ter z ravnodušnostjo gledal, kako so odganjali tiste klerikalce in papiste. Z ravnodušnostjo in zadovoljstvom.

Na vrtu pa se je pilo vino in pivo, kovala politika in razpravljali so se čudni nazori. Ivan podpiral si je z roko čelo ter skušal premišljevati te nazore. Tu pa se mu je približal sodrug Kordelič, ki mu tako vrlo pomaga uničevati klerikalce. In ležela sta si na prsah. Ali je to greh, da se revna črviča v neskončni stvaritvi tako ljubita? Svitle lune, ki ju je obsipala s svojimi srebrnimi žarki, ni zakril oblak v sivo svoje krilo. Pač pa je nekje tam gori v razprostrtih vejah košatega kostanja pošiljal

kos v hladni večer milobno svojo pesem. In nemški nacionalci so ginjenega srca gledali veličastni ta prizor. In odhajaje mislil je Ivan temne misli: „Porodili smo se sredi malega naroda in slovanska kri se nam pretaka po žilah. Vživali smo nemško vzgojo; v nas živi zategadelj duh, okovan v nemške verige. Pa tudi to je včasih dobro.“

Toda pustimo šale. Resno jedro vsega socialističnega shoda je resnica, da so naši liberalci oportunisti, kakor so to liberalci povsodi. Tudi v tem med našimi in drugimi ni razlike. Krčevito se sedaj v obrambo svojega početja poprijemljejo Pernerstorferjevega izreka, da se socialisti ne dotikajo veroizpovedanj. In tako neumnega nimamo Pernerstorferja, da bi sam verjel to, kar je povedal in kar trdijo socialisti le iz strankarsko-taktičnih ozirrov. Vsega nepoznanja socialnega vprašanja od strani liberalne gospode pa je treba, da se tako prepričano za Pernerstorferjem ponavlja ta izrek, kakor je to storil „Slovenski Narod“. Socializem, ki temelji na materijalističnem naziranju sveta in s tem naziranjem stoji in pade, je že po svojem bistvu sovražen vsaki pozitivni veri. To pa našim „Narodovcem“ ne bo nikdar jasno. Treba bo res, da v svoj pouk pišejo — po goriškega Gabrščka. Nekaj so se naši „Narodovci“ že naučili od Andreja Gabrščka, tudi oni že poudarjajo, kot je to storil glasoviti ta socijolog, da se za delavski stan mora nekaj storiti. Sedaj bo pa socialno vprašanje kmalu rešeno!

Shod v Žirovnici.

Minolo nedeljo ob 1/4. uri popoldne je imelo „Katol. slov. društvo za radevlijski okraj“ v prijazni Žirovnici občni zbor, katerega se je vdeležilo do 400 vrlih Gorenjcev iz domače brezniške in sosednih župnij. Na kolodvoru je došle goste pozdravil župan g. Mulej; Svetinova gostilna je bila tem povodom lepo okrašena zelenjem in zastavami.

LISTEK.

Izlet v Pompeje in na Vezuv.

(Spisal Fr. Kovačič.)

(Dalje.)

Med visokim zidovjem so rimske matrone vodile hišni red; rimske gospe in gospice niso na širokih oknih prodajale zijal, ampak skrivale so se v samotno domačega življenja.

Marsikaj bi se imeli v tem oziru učiti od starih, dandanes, ko se tako rado domače življenje razobeša na javnem časninarskem trgu, ko celo država s predrzno roko sega v najskrivnejše predale družin, ko širokoustni „prijatelji ljudstva“ ometavajo z blatom največje svetinje družinskega reda.

Oglejmo si nekoliko rimski dom! Skozi nizka vrata stopimo v vežo, „vestibulum“; to je priprost, kratek hodnik, večkrat okrašen s slikarijami in mozajiki.

Iz vestibula stopimo v štirioglato dvorišče „atrium“, ki je popločeno z gladkim kamenom, večkrat z marmorjem. Sred dvorišča je kapnica ali cisterna (impluvium), kamor se je stekala deževnica; zraven kapnice je navadno kamenita miza več ali manj umetno izdelana.

Okoli atrija so spalnice, na desno (od vhoda) za ženske, na levo za moške. Večinoma so prav majhne, podobne meniškim celicam. Kjer je stala postelja, je zid nekoliko vdolben, da je postelja zavzemala manj prostora. Oken ni nikjer, ker po dnevu ni nikdo tukaj prebival, zrak pa je prihajal skozi vrata.

Na koncu atrija, vhodu nasproti, je salon za sprejemanje gostov (tablinum), kjer je gospodar imel svoj urad, sprejemal klijente i. t. d. Ob straneh tablina sta ozka hodnika, koder je družina hodila iz dvorišča v notranje prostore. Večkrat so še ob strani tablina posebne sobe za knjižnico in shrambo domačih dragocenosti.

Na drugi strani tablina je zopet pravokotni prostor. Tukaj je bil navadno domači vrt z različnim cvetjem, z majhnimi vodoskoki in kipovi. Na okoli je stebrovje nosilo streho in zapiralo pot pekočim solnčnim žarkom. V teh hodnikih se je v prijetni senci razvijalo pravo domače življenje. V izbah so se v obče malo mudili, zatoj tudi niso potrebovali oken.

Z desne strani so sobe za gospe in otroke, z leve pa obednica s kuhinjo. Pri večjih zgradbah sta dve obednici, jedna za zimo, druga za leto. Na četrtri strani, tablinu nasproti, so pri večjih hišah zopet

sobe, sicer pa gol zid zakriva hišo proti ulici ali pa proti sosedu.

Hiše so imele tudi po jedno ali dvojno nadstropje, toda ker so gornji deli moléli iz zemlje, so se v dolgih stoletjih razrušili ali pa so jih ljudje raznesli.

Zastonj iščemo v Pompejih gospodarskih poslopij. Le jeden jedini konjski hlev so našli, kjer so bile konjske okostnice, in ta je že blizu mestnega obzidja. Misli se, da so gospodarska poslopja bila zunaj mesta. Pompejsko mesto je bilo pred vsem za zabavo in veselo življenje, finim nosovom rimske aristokracije bi bil zopern vonj konjskih in volovskih hlevov.

Ulice so precej pravilne, toda silno ozke, k večjemu imajo 8 metrov širine, nekatere pa le 4.

Ze omenjeni starinoslovec Fiorelli je prav umno razdelil celo mesto v devet okrajev (regiones). Vsak okraj ima zopet več „otokov“ (insulae), to so skupine hiš med štirimi ulicami. Vsaka hiša ima zopet svojo številko; pri nekaterih se je dalo tudi določiti ime lastnikovo. Nekatere ulice so dobile svoje staro ime, sicer pa se skupno imenujejo tiste, ki gredo od izhoda proti zahodu, „decumani“, in tiste, ki tekó od severa proti jugu, „cardines“. Tako se lahko na-

